

§ 215

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen ym. valtuustoaloitteesta vanhemmuusvalmennuksen laajentamiseksi

HEL 2019-006107 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Reetta Vanhasen ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien vanhemmuusvalmennuksen laajentamista:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä perheille suunnattujen ennaltaehkäisevien palvelujen parantamista, jotta perheiden ongelmat tunnistettaisiin ajoissa ja siten tarjottava tuki olisi oikea-aikaista. Tarvitaan tutkimusnäyttöön perustuvia tukimuotoja palvelujen laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Helsingin perheneuvola on valtakunnallinen edelläkävijä Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusvalmennuksen käyttöönotossa. Helsingin perheneuvolassa on järjestetty ja pyritään jatkossakin järjestämään tätä vahvaan näyttöön perustuvaa lasten käytöshäiriöitä ennaltaehkäisevää menetelmää perheneuvolan resurssien sallimissa rajoissa.

Perhekeskuksissa on tarjolla myös muita lasten vanhemmille suunnattuja palveluja, joista perheet saavat tukea vanhemmuuteen ja lasten kasvatukseen. Lapsiperheiden sosiaaliohjauksen sosiaaliohjaajat jalkautuvat matalalla kynnyksellä perheen kotiin ja voivat yhdessä vanhempien kanssa etsiä ratkaisuja arjen pulmatilanteisiin. Perhe voi itse pyytää apua muun muassa Tarvitsen apua -napin kautta. Varhaiskasvatuksella on tärkeä rooli näiden avun tarpeessa olevien perheiden tunnistamisessa, sillä he tapaavat lasta ja perhettä lähes päivittäin. Heillä on mahdollisuus tehdä yhdessä perheen kanssa perhekeskukseen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi (sosiaalihuoltolaki 36 §).

Voimaperheet-toimintamalli on kehitetty alle kouluikäisten lasten käytösongelmien tunnistamiseen ja hoitoon. Tavoitteena on vanhemmuuden taitojen vahvistaminen, lapsen käytöshäiriöiden vähentäminen ja sitä kautta nuoruusiän ongelmien ennaltaehkäisy (<http://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/voimaperheet/>). Seulonta toteutetaan neuvolan 4-vuotiskäynnillä. Voimaperheet-palvelun kriteerit täyttyvät 12 prosentilla perheistä, mikä Helsingissä tarkoittaa noin 650 lapsen (perheen) määrää. Menetelmästä on hyviä kokemuksia ja tutkimusnäyttöä. Menetelmä on nettipohjainen ja siten levitettävissä. Kustannusten vuoksi se ei kuiten-

10.09.2019

kaan ole nopeasti käyttöön otettavissa. Palvelun hinta per perhe on 2 000 euroa eli kokonaissumma olisi vuositasolla 1,3 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää selvitetäväksi, voisiko lasten 4-vuotistarkastuksessa vahvistaa vanhemmuusvalmennuksesta hyötyvien perheiden tunnistamista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yhtenä linjauksena on perustason palvelujen parantaminen. Riskiperheiden tunnistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mahdollistaa oikea-aikaisen tuen. Vanhemman mahdollisuus vaikuttaa saamaansa tukimuotoon vahvistaa osallisuutta ja tuen vaikuttavuutta. Vahvaan tutkimusnäyttöön perustuvat vanhemmuuden tukimuodot lisäävät myös palvelun vaikuttavuutta."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausuntoehdotuksen viimeisen kappaleen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia seuraava virke: "Lautakunnan mielestä tätä vanhemmuusvalmennusta voisi pienimuotoisesti kokeilla, koska toiminnan hyödyllisyydestä on kuitenkin vankkaa näyttöä."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Vastaehdotus 2:

Jäsen Katju Aro: Lisätään lausuntoehdotukseen seuraava virke: "Lautakunta esittää selvitetäväksi, voisiko lasten 4-vuotistarkastuksessa vahvistaa vanhemmuusvalmennuksesta hyötyvien perheiden tunnistamista."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 7

Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula, Karita Toijonen

Ei-äännet: 5

Katju Aro, Sandra Hagman, Kati Juva, Laura Nordström, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Alexi Niskanen

Poissa: 0

Jäsen Kati Juvan vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 7 - 5 (tyhjää 1).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 3

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Kati Juva, Alexi Niskanen, Laura Nordström, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Leo Bergman

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 9 - 3 (tyhjää 1).

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, Perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Leena Lehikoinen, Perheneuvolan päällikkö, puhelin: 310 58241
leena.lehikoinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
F11880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Reetta Vanhasen ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien vanhemmuusvalmennuksen laajentamista:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä perheille suunnattujen ennaltaehkäisevien palvelujen parantamista, jotta perheiden ongelmat tunnistettaisiin ajoissa ja siten tarjottava tuki olisi oikea-aikaista. Tarvi- taan tutkimusnäyttöön perustuvia tukimuotoja palvelujen laadun ja vai- kuttavuuden lisäämiseksi.

Helsingin perheneuvola on valtakunnallinen edelläkävijä Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusvalmennuksen käyttöönotossa. Helsingin perhe- neuvolassa on järjestetty ja pyritään jatkossakin järjestämään tätä vah- vaan näyttöön perustuvaa lasten käytöshäiriöitä ennaltaehkäisevää menetelmää perheneuvolan resurssien sallimissa rajoissa.

Perhekeskuksissa on tarjolla myös muita lasten vanhemmille suunnat- tuja palveluja, joista perheet saavat tukea vanhemmuuteen ja lasten kasvatukseen. Lapsiperheiden sosiaaliohjauksen sosiaaliohjaajat jal- kautuvat matalalla kynnyksellä perheen kotiin ja voivat yhdessä van- hempien kanssa etsiä ratkaisuja arjen pulmatilanteisiin. Perhe voi itse pyytää apua muun muassa Tarvitsen apua -napin kautta. Varhaiskas- vatuksella on tärkeä rooli näiden avun tarpeessa olevien perheiden tunnistamisessa, sillä he tapaavat lasta ja perhettä lähes päivittäin. Heillä on mahdollisuus tehdä yhdessä perheen kanssa perhekeskuk- seen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi (sosiaalihuoltolaki 36 §).

Voimaperheet-toimintamalli on kehitetty alle kouluikäisten lasten käytö- songelmien tunnistamiseen ja hoitoon. Tavoitteena on vanhemmuuden taitojen vahvistaminen, lapsen käytöshäiriöiden vähentäminen ja sitä kautta nuoruusiän ongelmien ennaltaehkäisy (<http://kasvuntuki.fi/ty- omenetelmat/voimaperheet/>). Seulonta toteutetaan neuvolan 4-vuotis- käynnillä. Voimaperheet-palvelun kriteerit täyttyvät 12 prosentilla per- heistä, mikä Helsingissä tarkoittaa noin 650 lapsen (perheen) määrää. Menetelmästä on hyviä kokemuksia ja tutkimusnäyttöä. Menetelmä on nettipohjainen ja siten levitettävissä. Kustannusten vuoksi se ei kuiten- kaan ole nopeasti käyttöön otettavissa. Palvelun hinta per perhe on 2 000 euroa eli kokonaissumma olisi vuositasolla 1,3 miljoonaa euroa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yhtenä linjauksena on perus- tason palvelujen parantaminen. Riskiperheiden tunnistaminen mahdol-

lisimman varhaisessa vaiheessa mahdollistaa oikea-aikaisen tuen. Vanhemman mahdollisuus vaikuttaa saamaansa tukimuotoon vahvistaa osallisuutta ja tuen vaikuttavuutta. Vahvaan tutkimusnäyttöön perustuvat vanhemmuuden tukimuodot lisäävät myös palvelun vaikuttavuutta."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen ja 19 muun valtuutetun tekemään aloitteeseen koskien vanhuusvalmennuksen laajentamista 10.9.2019 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, Perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Leena Lehikoinen, Perheneuvolan päällikkö, puhelin: 310 58241
leena.lehikoinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 20.08.2019 § 202

HEL 2019-006107 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

20.08.2019 Pöydälle

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Kati Juvan ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

10.09.2019

Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, Perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Leena Lehikoinen, Perheneuvolan päällikkö, puhelin: 310 58241
leena.lehikoinen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 13.08.2019 § 249

HEL 2019-006107 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että Helsingissä on vanhemmille edelleen riittävästi erilaisia yhdessä sosiaali- ja terveys-toimen kanssa järjestettäviä ennaltaehkäiseviä vanhemmuutta tukevia perustason palveluja. Olennaista on henkilökunnan tieto ja taito ohjata perheet yhdessä sosiaali- ja terveystoimijoiden kanssa tarvitsemansa palvelun piiriin. Jo käytössä olevia toimintamalleja tulee kehittää ja selvittää mm. muissa kunnissa käytössä olevien menetelmien sopivuutta Helsinkiin.

Ihmeelliset vuodet -ohjelma on ryhmäpohjainen ohjausmenetelmä 3–12-vuotiaiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille ja lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Ihmeelliset vuodet -ryhmätoiminta on juurrutettu Helsingin perheneuvolapalveluihin. Vuosina 2010-2012 Ihmeelliset vuodet ryhmänhallinta -menetelmää vietiin ala-asteen ja esiopetuksen opettajille. Koulutus oli suunnattu varhaiskasvatuksen henkilöstölle, opettajille ja lasten kanssa työskenteleville, jotka haluavat parantaa lasten sosiaalisia taitoja sekä käyttää työssään positiivisia ryhmänhallintamenetelmiä. Koulujen oppilashuollon työntekijät osallistuivat myös vanhempien ryhmäohjaajakoulutukseen.

Perusopetuksessa tehdään yhteistyötä Helvary ry:n (helsinkiläiset vanhempainyhdistykset) kanssa. Yksittäisten oppilaiden vanhempia tavataan vuosittain vanhempainvartin kautta. Vanhempainiltoja on muutettu aiempaa toiminnallisemmaksi ja osallistavemmiksi. Vanhemmuuden tukeminen kuuluu perheneuvolan ydintehtäviin, ja perusopetus tekee heidän kanssaan kiinteää yhteistyötä tuen tarpeen selvittämiseksi ja kohdentamiseksi.

Hyve4-mallissa on ennaltaehkäisevää ja varhaiseen puuttumiseen tähtäävää vanhemmuusvalmennusta. Varhaiskasvatuksessa olevan neljävuotiaan lapsen laaja terveystarkastus tehdään yhteistyönä perheen,

varhaiskasvatuksen ja neuvolan kesken. Hyve-malli koostuu varhaiskasvatuksessa käytävästä neljävuotiaan lapsen varhaiskasvatuskeskustelusta, lapsen vastauksista sekä neuvolan laajasta terveystarkastuksesta, joka sisältää neuvolaterveydenhoitajan sekä neuvolalääkärin tarkastuksen. Vanhempia pyydetään valmistautumaan tilaisuuteen, keskustelurungon ja tiedonsiirtolomakkeen avulla sekä kysymään lapselle tarkoitetut kysymykset ennen keskustelua. Laajassa terveystarkastuksessa tarkastellaan koko perheen hyvinvointia ja terveyttä. Perheen tapaamisessa käytetään keskustelurunkoa, joka on saatavilla usealla eri kielellä.

Helsingissä kehitetään lapsiperheiden sosiaaliohjauksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyömuotoja osana Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahanketta Mukana-ohjelmaa. Toimenpiteessä vahvistetaan ennalta ehkäisevää työtä lapsiperheiden sosiaaliohjauksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyömuotona, etsitään uusia yhteistyön tapoja, lisätään palveluohjausta ja tiedotusta lapsiperheiden sosiaaliohjauksesta. Tavoitteena on, että lapsiperheet tietävät mitä tukea, ohjausta, neuvontaa ja toimintaa he voivat saada ja että varhaiskasvatuksen henkilökunta osaa palveluohjata perheitä ja tukea heitä moniammatillisesti heti tarpeen herättyä. Perheiden näkökulmasta toimintamallin hyötynä on varhainen puuttuminen, jonka seurauksena heille löydetään tarkoituksenmukaiset palvelupolut oikea-aikaisesti. Koillis-Helsingissä suoritettavassa pilotissa luotavat 1–10-vuotiaiden lasten perheiden toimintamallit integroidaan myös alkuopetuksen perheille ja oppilashuollon palveluihin.

Leikkipuistojen lapsiperheiden toiminnan ja vauvaperhetoiminnan yhteistyötä tiivistetään neuvolatoiminnan kanssa. Tavoite on kirjattu Mukana-ohjelmaan (toimenpide 18) jossa mm. kehitetään vauvatoiminnan sisältöä asiakaslähtöisemmäksi ja vanhempia paremmin palvelevaksi.

Vaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yhtenä linjauksena on perustason palvelujen parantaminen. Palveluihin pääsy on tärkeä osa perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä. Matalan kynnyksen palveluilla pyritään saavuttamaan niitä lapsia ja vanhempia, jotka tarvitsevat enemmän tukea. Perheiden kynnystä käyttää ennaltaehkäiseviä palveluita pyritään madaltamaan syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Pasi Brandt, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 42527
pasi.brandt(a)hel.fi